

## STEPHAN HURWITZ 1901—1981

Med Stephan Hurwitz er en av de mest lysende skikkelser i dansk og nordisk rettsvitenskap i dette århundre gått bort. I de senere år har det vært stille om hans navn. Siden han i 1971 sluttet som den første danske ombudsmann, førte han på grunn av svekket helbred en tilbaketrukket tilværelse. Den yngre generasjon av strafferettsjurister og kriminologer kjenner ham vel helst som forfatter av en rekke verker innenfor strafferett, prosess og kriminologi, bøker som i nye utgaver fremdeles er i bruk i universitetsundervisningen og i praksis. Vi eldre husker ham fra de første årtier etter krigen og besettelsen som et selvskrevet midtpunkt i den faglige diskusjon, i det nordiske lovsamarbeid, og i venners gode lag. I en lang rekke år var han redaktør av dette tidsskrift og formann i Dansk Kriminalistforening.

Fra Hurwitz ble professor i 1935 til han mottok vervet som Folketingets Ombudsmand i 1955, utfoldet han en forfattervirksomhet som vitnet om en nesten utrolig allsidighet og arbeidskraft. Ved siden av sine store juridiske arbeider («Den danske strafferetspleje», «Tvistemål», «Den danske kriminalret») og en mengde mindre avhandlinger og diskusjonsinnlegg, skrev han sitt oversiktsverk «Kriminologi» (1948, 3. utgave sammen med Karl O. Christiansen, 1968, 1971). Denne bok, som er oversatt til en rekke fremmede språk, gir en kritisk oversikt over kriminologiske teorier og undersøkelser både fra Norden, det europeiske kontinent og de engelsktalende land. For Hurwitz var arbeidet med kriminologiske teorier og undersøkelser kriminalretten på et solid empirisk grunnlag. Samtidig hadde han dyp sans for den menneskelige og etiske problematikk i kriminalretten. Samlinger av hans mindre artikler og kronikker i dagspressen ble utgitt under de karakteristiske titler «Respekt for mennesket» (1951) og «Det menneskelige ansvar» (1961).

I 1955 begynte et nytt avsnitt i Hurwitz' liv, da han ble valgt til det nyooprettede verv som Folketingets Ombudsmand, og dermed forlot universitetet. Stillingen som ombudsmann innehadde han i 16 år (4 valgperioder). Med sin naturlige autoritet, sin sikre dømmekraft og klare og vel avveide form hadde Hurwitz helt usedvanlige forutsetninger som ombudsmann. Han skaffet institusjonen anerkjennelse ikke bare i sitt eget hjemland, men også langt ut over Nordens grenser. I Sverige og Finland hadde ombudsmannsinstitusjonen lange tradisjoner, men det var Hurwitz' utrettelige innsats i skrift og i tale som gjorde begrepet ombudsmann kjent ute i verden, og førte

til at institusjonen ble etterlignet i mange land. For kriminalretten og kriminologien i Norden betydde hans overgang til stillingen som ombudsmann et tap. De nye oppgaver la naturlig nok beslag på ham i den grad at den aktive deltakelse på hans tidligere fagområder ebbet ut. Det hendte at han selv ga uttrykk for at han følte dette som et savn. Hans kriminalpolitiske innsats falt i en tid da det var en selvfølge at en progressiv kriminalist var en talsmann for individualpreventive tankeganger, selv om han heller ikke her gikk til ytterligheter. De siste årtiers diskusjoner og omvurderinger av kriminalpolitiske grunnproblemer måtte han nøye seg med å følge på avstand.

En stor livsgjerning er slutt. Noen av oss har mistet en kjær og omsorgsfull venn.

*Johs. Andenæs*